

організаційно-правових механізмів та розробка нормативно-правової бази у сфері надання електронних послуг (щодо понятійного апарату електронного бізнесу, правового режиму суб'єктів електронної комерції (провайдерів, постачальників і т.д.), визначення відповідальності за правопорушення, допущені у процесі діяльності).

Список використаних джерел:

1. Желіховський В. Правові засади електронної комерції в Україні: автореф. дис..... канд.. юрид.наук : спец. 12.00.07 / В. Желіховський. – К., 2007. – 22 с.
2. Ильичев С. Особенности налогообложения в сфере электронной коммерции : [монография] / С. Ильичев. – М. : Маркет ДС, 2004. -188 с.
3. Чучко Н. Електронна торгівля в системі світогосподарських відносин / Н. Чучко, Г. Лозікова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//dspace.nbuv.gov.ua](http://dspace.nbuv.gov.ua)
4. Воробйова О. Нормативно-правове забезпечення електронної торгівлі: міжнародний досвід / О. Воробйова // Ефективність державного управління: збірник наукових праць. – 2015. – С. 269.

**Баранник Лілія Борисівна,
д.е.н., професор, ННІ «Фінансова академія»,
Університет митної справи та фінансів**

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Проблема створення ефективної податкової політики є для кожної країни надзвичайно актуальною, адже така політика сприяє якнайшвидшому розвитку економіки, особливо її реального сектора, забезпечує сприятливий *податковий* та інвестиційний клімат. Ключовим питанням *податкової політики* України в сучасних умовах є формування податкової системи, орієнтованої на економічне зростання. Податкова політика – це той інструмент системи державного управління, який дозволяє згладжувати циклічні коливання, регулювати економіку за допомогою підтримки стабільних темпів економічного зростання та вирішувати цілий ряд інших стратегічно важливих завдань соціально-економічного розвитку.

Податкова політика незалежної України знаходиться в стадії становлення та реорганізацій, що викликано трансформаційними процесами в економіці

держави, суспільстві й світі. Пошук національної моделі триває. Однак вже сьогодні слід проаналізувати як її еволюцію, так і певні результати економічної діяльності, які, безперечно, є наслідком цієї політики. Наразі ведуться активні наукові дослідження у цьому напрямі, але модель ефективної податкової політики України є не розробленою.

Чинники, які детермінують прийняття рішень в податковій політиці й водночас впливають на формування державних фінансів, постійно змінюються. І це закономірно в умовах ринкової економіки. До таких чинників слід віднести рівні зайнятості та безробіття в країні загалом і в секторах економіки, ціни (або рівень інфляції), інвестиції, розвиток внутрішнього ринку товарів і послуг, фінансового ринку і деякі інші. По суті йдеться про такі фактори виробництва, як праця та капітал. Звичайно, в межах однієї статті неможливо проаналізувати всі чинники, які детермінують результати податкової політики. Розглянемо декілька основних.

Очевидним є те, що праця в узагальненому розумінні є домінуючим чинником. Стан ринку праці визначає кількість платників податків. Чисельність працездатного населення – фактор змінний. Аналітичний журнал «Закон і Бізнес», із посиланням на міністра соціальної політики А.Реву, свідчить, що в Україні нині із 26 млн осіб працездатного віку офіційну роботу мають лише 16,3 млн; кількість штатних працівників скоротилася на 20%; а програмою пенсійного страхування охоплені 10,2 млн осіб; із 18 млн зайнятих внески в Пенсійний фонд платять 11 млн, і то частина з них у неповному обсязі [1].

За кордоном перебуває 5 млн українців. За даними Держстату, у 2010-2012 рр. із метою заробітків за кордоном було 1,2 млн. За даними Міжнародної організації з міграції, за 2017 р. на роботу їздили майже 700 тисяч українців. Європа інтенсивно залучає наших фахівців різними програмами. Так, Чехія готова прийняти за прискореною процедурою 500 наших висококваліфікованих фахівців, за кілька місяців українці зможуть легально працевлаштуватися в Ізраїлі (відповідну угоду підписали уряди обох країн) [2]. У такій міграційній політиці прихована велика небезпека. Країна втрачає людський капітал.

Через незадовільний стан ринку праці бюджет недоотримує потрібні ресурси. Однак податковий пресинг не є виходом із ситуації. Це – шлях в нікуди, й він вже був апробований. Наразі уряд здійснив ряд етапів податкової реформи. Податків стало менше, частина справи розподілу зібраних податків передана органам місцевого самоврядування. Тим не менш «революції» не відбулось, хоча спостерігається позитивна динаміка податкових надходжень. В умовах тривалої економічної нестабільності фіскальна політика особливо набуває характеру антициклічного інструмента регулювання держави.

Очевидно, що маніпуляціями з податками економічне зростання не відбудеться. Потрібна комплексна реформа. Досвід країн Балтії свідчить, що податкова політика по відношенню до бізнесу повинна бути гнучкою. Тому багато нових підприємств отримують звільнення, пільги (особливо ті, що створюють нові робочі місця та запроваджують нові технології виробництва). Наприклад, унікальність естонської податкової системи полягає у відсутності прибуткового податку з юридичних осіб. У 2000 р. Естонія законодавчо встановила 0% ставку податку на прибуток юридичних осіб. Щоправда, це стосується тільки отриманого прибутку компанії, тобто нерозподіленого. Якщо ж акціонери (власники) вирішують розподілити прибуток у вигляді дивідендів, то фірма виплачує за акціонерів тільки прибутковий податок за ставкою 20%. Наприклад, при розподілі 10 000 євро заробленого прибутку 2 000 євро складуть податки і 8000 чистий дохід акціонера. З 01.01.2018 р. діє знижена ставка податку на дивіденди (сплачуються починаючи із 3-го року регулярних виплат) і дорівнює 14%. Це вигідно відрізняє естонські фірми від компаній, що знаходяться в інших європейських юрисдикціях, і робить їх по суті оншорні [3].

На перший погляд нинішня українська податкова система виглядає "європейською". Вона складається з тих же основних податків, що і в більшості країн ЄС. Деякі податкові закони були написані при участі західних радників. Виключенням є лише спрощена система оподаткування. Але несправедливість під час стягування податків породжує протест. В Україні ухилення від сплати податків стало нормою, чесні платники податків перебувають у невідповідному становищі. Нинішня влада дозволяє олігархам з їхніми надприбутками не сплачувати податки. Натомість *податковий* тягар повністю перекладено на простих громадян. Звісно виникає риторичне запитання про ефективність інвестиційного процесу.

Велику загрозу економічній безпеці держави представляє собою податковий менеджмент. Фіскальні органи мають широкі повноваження і активно використовують їх для надання привілеїв ближньому оточенню, захоплення ринків, рейдерства, покарання політичних опонентів і просто для здирництва. Експерти називають дискреційне і обтяжливе адміністрування податків навіть більшою перешкодою, ніж високе фіскальне навантаження. Через таку систему компанії часто не здатні навіть передбачити свої податкові зобов'язання [4]. Час зробити податкову систему простою, зрозумілою та недискреційною. Крім того, вона має продовжити рухатись у бік зниження податкових ставок й за принципом індивідуалізації оподаткування.

Нерозумна й корумпована політика призвела до загрозливих масштабів тіньової економіки. Лібералізація податків завжди виводить частину економіки

з тіні. Зниження ставок робить нерентабельними витрати на ухилення від оподаткування. При правильних процедурах адміністрування значній частині бізнесу простіше працювати в легальному полі, ніж використовувати сумнівні схеми. Зниження податків - це позитивний сигнал для інвесторів, як внутрішніх, так і зарубіжних. Це приведе до кумулятивного ефекту - появи нових платників податків.

Детермінуючим фактором також є ціни. Якщо ціни невисокі, то логічно, що залишаються кошти на споживання. Стримувати ціни в ринковій економіці нереально. Проте сприяти розвитку внутрішнього ринку товарів і послуг, підтримуючи власного товаровиробника – це одне із стратегічних завдань держави. Сучасне підвищення тарифів можна назвати здирницьким, науково необґрунтованим і соціально небезпечним. Отже, коли всі детермінанти будуть враховані та спрямовані на досягнення позитивного результату шляхом створення іншої податкової культури, розпочнеться економічне піднесення в країні.

Список використаних джерел

1. В Україні офіційно працює лише половина населення – міністр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/127108-v_ukraini_oficiyno_pracuyue_lishe_polovina_pracezdatnogo_nase.html
2. Цифра вражає [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expres.ua/news/2016/06/20/190628-cyfra-vrazhaye-vidomo-skilky-milyoniv-ukrayinciv-zhyve-pracuyue-kordonom>
3. Налоги в Эстонии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://estoniancompany.eu/poleznoe/nalogi-v-estonii-v-2018-m-godu>
4. Вопрос налогов: что в Европе хорошо, в Украине - про коррупцию [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biz.liga.net/ekonomika/all/stati/3057956-voprosov-nalogov-что-v-evrope-khorosho-v-ukraine-pro-korrupsiyu.htm>